

АРГАЛАР БАР

[illegible]

лар бұларуи үндүрбейн туруп
Тес-Хемниц илш ажил-агий
чери бистен 60 километр чедд
туруп туур. Ылаа бүгү сорт-
тарийн дилиг материаллары
бүдүрүп туур-лаа болза, оон
дилиг материалдарин адыр
гавыс чок бооп туур. Чүгө
дэрге «Тыва совхоз тууду»
каттыжышкыны бо чер-бил
көрө чарип албан.

Дилиг материаллары болгаш
брус-биле четче хандырып ту-
руп түвө болза, плаинны
онаалдаларымысты доктаамал
куудейн болурунуң аргалары
бустиң туугуларывыста бар.

Б. САВДЫ,
№ 5 КМК-ның начальниги.

ЫЫСАЛГА

— Шынар дээш бригаданың
кежигүн бүрүзү харыс салга-
лыг болганда чедир кылбаан,
шынары багай ажил турбас

дизир хана сүхсэл туурал-
пандарын шала кылмындаар са-
сали туура керүүл! Кышын-
дыр салбынчарга 60 бажына
чууртаары-биле жужу келсе
улакса кыштын кышкыла-
соогусула суларын-лаа болгай.
Этти чыгалаан бажы катган.
Ужур аялты бээр чоруктары
буура туураалар-ла болгай
ет комухай дээр болбайлыкпе.
Эрзиниң «Мерен» сохосту
төүндү чуурталга бажынаар
туура туур туудузу бритада-
га барган, миндуг кугаган
кынаан бис.

Оа дээрсе «Тыва сохост
тууду» каттыжышкынынң Эр-
зинде № 5 кужуру туур ме-
ханизматтыгын колониануу-
лаа дээрсе ажалдыг бажы-
ларын кыгалаан — Сергей
Мамедович Ондарга удуур-
туула туудузу бритадын
ажы-мичилеринин адынын

болага чуган. Анхны туудуулар Борис Анзай бийн Владимир Базарга бригадиринг чаг-гыг сууг үндэлж болаган.

Бригадинг туудуулар Мөрөн суурдаа зуртгалта ба-жиднарийн түдгүлд ба хунирса ажиллаж турар. Он-бигри бейс чамдын доо-зукуч чамында айн аай шити зур-таар 3 зуртгалта бажмын-агшын шынарлыг туулж, ажы-галта кирир, нийтлэл бей 165 муу рубляйн тууг-монтаж ажилларын шигээлгэн дээр-соруугаа хуарины мочуула та-руулж турар. Туудууларын и-дэжамжлын шинг орноостал-тал, социализмг чармштгын доо-зүштг болуурн дэлэл айн, чар-мштгын түнүүлслярн доктаа-мал үндүрүл, шамьчичаларын шангал-мэктэл турарынн түнүүлсиде эрхтен үж айлар-лын длагынг оноадаларыг че-дикшкнннг күүсүстгннг.

бригадада 7 кижи бар. Ид-дужу бүрүзү бызанычылал, печка салып, сонга шилдеп база чазаныктылап билкир мергежилдиг. Ыччангаш оларнын кижжи бүрүзү кайы бирээзин солуптар аргалыг бооп турар. Күш-ажылды организастаарын депшилдегид аргалыг бо-

хуусаа бөгийн дуткаш, ажиг-
залга хийлгэв. Бүгд хэзээд

ры, бисе, чылың ийи хуңуусу
ажылаар, даңжы муңаакым бля

жигуу кирген. Бригадалык кы-
жигуу бүрүчү дун буру кы-
ган ажилын ажил шарты тең-
ген соода билил алышы ту-
румчуткан. Ынчан алышы чу-
кылмр ажилдардын база-ла
тодарашын алып болтам кым-
ын чуку кылмыр билдиге-
рен. Шапым акшамын улежиге
туураг челе кичи буруучу-
гуу кышкы кирген тутуру-
гуу кышкы кирген тутуру-
барымдаалар тавилар агаман
ажылган эгелдене чамалык ки-
жиер ууларалдын даа туругу-
лазэн. Чоорту бригада керэ-
зинин кайы хире ажыктын
бригадалын кечигуурун бил-
берген.

— Ажылды жин организа-
тап, кылмыр ажилдын фунда-
туу курулап ал, бистин тутуру-
жуларыыстын холушукка мер-
гежилдиг болуп туурумын
ачыныла куш-ажылдын брига-
дукчулу даа база белээн. Брига-
дамыста ажиллам туура-ту-
дугуларынч хой кезин алы-

та 42 муъ. рубулыг туудат
монтаж ажилларын кылы
планыг олоздалар чединш
киниг куустетинг. Ам ол
бажмага совхозта ажилда
келген анык специалисттер
мурттай берген.

Туузажу бригадын кезжи
гуниери бо хуниери аян аа
ниш чурттаар бажинчын да
назым тууду ундуре берген
Ада-чуртту Улуг дайыннын
совет устуун Тилелеткенде
40 чылыга адал болуруун
уу бажинны апрель 20-де хол
дан унару тууду, ажилда
кизер сорулгын мурунда
салган шымалгын ажилда
турарлар. Туутуктар бажина
лаа уулду кылаа уулду
кызылгын салды, миза бол
гаш кадал кампал аян тала
ы-биле баттуг кемечилери а
турар. Материалларын хума
галыг чарыглар, туудат мате
риалларын артычкыларын
звуккеден, чидимден ала

адагын тудугжулары ам бе-
зин 450 рубльдин тудуг мате-
риалдарын кампал алган. Олар
кампаган дэган материалдары-
биле бир бажмынчы веральни
сын кылып деп шынтыраэн.

Ашык тудугжулар Борис
Анзай, Василий Базмр, Алек-
сей Баанай, Боттарынчи ки-
зымак куш-ажылы-биле калы
ажылдап турар эш-эертуни,
коллективниң түдүстүгүнүн
чаалал алган. Олар планын
инданааларын хунуни-не док-
таамал ажыр күтүссүн, ажил-
да эшынгарлы кылып турар.
Олар хей-инти ажылга ба-
за-ла ислекпей кыржып ту-
рар. Брнгада чүөлүндүн
ажылын Борис Анзай билди-
рей удуртуп турар. Александр
Ычаалай, Херел Кызыл-оол,
бргизар Сергей Ондар бол-
тутас бичкачылар, туубу
туубуш бичкача салдытар, сонга-

Хүтэр, рэзньдан бэйжэ нийгэмдэ, ралдгы, чыгыс нийнч оодлардэ ага ажиллаа, бот-боттарынгу дуулаажы, дегкижиг турары —бистигэки ажилдаарыгсыс бир кол быра болуп турар —деп, бригадир Сергей Дамды нович Ондар чугалай-дыр.

Бо чылдын январь-феврал айларда ийн аал ишти чурт талар бир чурталаа бэйжигэ

Арынны «Шынның» корсеткендей күйге.

ны шилдептер мергежилдиг.
М. ОЮН.
ЧУРУКТА: С. Ондарнын
бригаданынын тулугжулары
ажыл үзүндө.
Т. КУНГАНЫН фотосу.

ХӨЙ УРУУЛАРЫН ИСЕРНИ «МЕНИН АЛДАРЫ»
ОРДЕННЕР-БИЛЕ БОЛГАШ «МЕНИН МЕДАЛЫ»
МЕДАЛЬДАР-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА
Ты ва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Ч а р л ы

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң өмүсүнүн шаңнаары болза:

БАРЫН-ХЕМЧИК РАЙОНДАН

Сес уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң II чегези-биле
Вера Ковалева Херас — «Шекпэр» совхозтун ажилчыны.
Надежда Сергиевна Хо-мущу — «Бардык» совхозтун ажилчыны.
Ады уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле
Чечекмаа Адыгонова Сарыг-дар — «Бардык» совхозтун ажилчыны.
Наталья Сарыгдаровна Сат — «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле ажилчыны.

Беш уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни II чегези-биле
Светлана Тобуханова Бюр-бо — «Бардык» совхозтун ажилчыны.

КАА-ХЕМ РАЙОНДАН

Чеди уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң III чегези-биле
Достанмаа Чымылова Куу-лар — «Кызыл туңгус» совхозтун ажилчыны.
Ады уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле
Чыңмаа Адыгонова Ка-ра-Монгуш — «Бурунгаар» совхозтун ажилчыны.

КЫЗЫЛ РАЙОНДАН

Тос уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң I чегези-биле
Любовь Матвеевна Иско-ва — «Чуртталга-коммуна» ажил-агый бүдүрүгө эргеле-тин ажилчыны.
Ады уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле
Лариса Алар-ооловна Кун-куй — «Кара-Хаа» совхоз-тун ажилчыны.

Беш уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни II чегези-биле
Александра Давыдова Хо-ва-лыг — «Кара-Хаа» совхозтун ажилчыны.

МОНГУН-ТАЙГА РАЙОНДАН

Сес уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң II чегези-биле
Лидия Хомишуккина Менге — «Мугур-Акс» ортукмак шко-лазынын техникалыгы.
Татьяна Хертековна Опа-ш — «Чуртталга-коммуна» ажил-агый бүдүрүгө эргеле-тин ажилчыны.
Антонина Бым-Доржуева Саа — «Мөгөн-Бүрен» совхоз-тун ажилчыны.

Иргит Намыева Чечекмаа — «Мөгөн-Бүрен» совхозтун ажилчыны.

Чеди уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң III чегези-биле

Чечекмаа Хертековна Аам-бай — «Чуртталга-коммуна» ажил-агый бүдүрүгө эргеле-тин ажилчыны.
Сержинова Чымылова Бой-гал — «Мөгөн-Бүрен» совхоз-тун ажилчыны.
Оваалаан Бадыева Ое-кен — Мөгөн-Бүрен ортукмак школынын техникалыгы.
Шой Тасовна Тас — ССРЭ-ниң 60 чылы аттыг совхозтун ажилчыны.

Ады уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле

Мария Дуктезиевна Ир-гит — «Мөгөн-Бүрен» совхоз-тун ажилчыны.
Мамалмаа Догут-ооловна Ооржак — ССРЭ-ниң 60 чылы аттыг совхозтун ажилчыны.
Көк-Уругу Сениева Хертек — ССРЭ-ниң 60 чылы аттыг совхозтун ажилчыны.

Беш уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни II чегези-биле

Валентина Дамыи-ооловна Иргит — ССРЭ-ниң 60 чылы аттыг совхозтун ажилчыны.
Кады Дулушова Успун — Мөгөн-Бүрен суурда көдөз клубтун директору.
Дарья Хунан-Караева Чулам — ССРЭ-ниң 60 чылы аттыг совхозтун ажилчыны.

ӨВҮР РАЙОНДАН

Сес уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң II чегези-биле
Мария Тудушова Селен-Дамбаа — «Торгалыг» совхоз-тун ажилчыны.
Чеди уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң алдары» ордениниң III чегези-биле
Галина Адыи-ооловна Хуура — Чаа-Суур суурда Куу-тура бажынынын тех-ажилчыны.

Ады уругу божаан болгаш кижизиктен ислерни «Иениң медалы» медалыни I чегези-биле

Айфиса Тодушова Ады-а — «Торгалыг» совхозтун ажилчыны.
Вера Тодушова Биче-оол — «Торгалыг» совхозтун ажилчыны.
Валентина Буртугова Дон-гак — «Кызыл туңгус» совхоз-тун ажилчыны.

Фени Туматовна Монгуш — «Чуртталга-коммуна» ажил-агый бүдүрүгө эргеле-тин ажилчыны.

Александра Мурзукаева Саа — «Кызыл туңгус» совхоз-тун ажилчыны.

Зоя Доржуева Таваажап — «Белетке» кооперативинин касси-ры.

(Уланчылыг).

Дайынга калы демисел жин чоңуң салым-чолуу бажы-ны доңдоткун. Гитлердин башына чыла шапканын тураскааткан Тилелге чыс-каалы Москвага 1945 чылдын июль 24-те эркен. Алаа по-ляк шериглерин кирешкен база утгундурбас. Ол болууш-кунун арай муруну чарынаа, эжелекчилерден Польшаны хо-таанын даярдагы хүнүлө

Варшава болган чыскаалга Кызил Шеригин дайынчыла-ры херин бажы-биле эркен.

Бодуң чыгыс чер кур-туларын — Москвага эркен чыскаалдын киржикчилерин дилеп тыварына поляк шериг чогаалчы болгаш журналист полковник Раймунд Ку-линьский ол чыл үндүргөн.

Оо, илердин тыпканы болза, Варшава хостала чыскаал-нын үш тулукчуларын бирээ совет дайынчы болган.

Оларын тывары берге болган бэ? — деп, Р. Ку-линьский айтты.

— Нинти-биле алырга, бо-дун эвес болган — деп, бо-даймышан харылдаа. — Дөр-түн чыл эркен. Салым-чол айы-биле тос башка кылдыр

ЧЫСКААЛДЫН ТУК ТУДУКЧУЛАРЫ

дайынчылар бүтү Польшаже тараан. Дөртө беш чыл бис-тен ыраан турум, Улуг Ти-леге-биле холбашкан күдүл-дери хенит-даа талаларын ар-тырбай билеп алыскаа кел-ди. Төмүтүг бир куртуку бо-дун хууда каш-даа көрдү: наймыскалдын Узд алелле-ры-биле Я. Домбровский аттыг дивизиянын шериглери бай-рыг чыскаалда киржи чоруу-ру. Протурдаа — боттарын кырааң чыжынаа эжелекчи-турар варшавчылар, оларын артылаа — өртөнгө болгаш үрөгөн бажынар: гитлержи-лерин оон үндүр оймалык-нылаан бээр күлө бир хонук эркен. Чыгыс сөс-биле алы-рга, тулукчулар кымарлы деп чүс мени амыратпайн турган.

Р. Кулиньский баштайгы улаада архив материалдарын көргөн. Оон билеп алгану долу эвес болган. Уе элек турган, келер үе, музейлер дугайын сагышка кым алыр боор, хамыа чүсөи дугайы берген, үр ма-наан тилелге кижн бүрүз өөрүп турган.

Чыскаалдын киржикчилери-ни, ылангы тулукчулар-нын дугайын ол дилеп, би-чилеп чып эгезген. Чартык чыл болган билеп алгану болза, дивизиянын тутун ко-рунжый Валдемар Беркус ту-дуп чоран. Ол кайгымчы са-лым-чолук кижн. Т. Костю-ко аттыг I-ги дивизиянын до-айынчы турган, Рязань чо-гулда Сельмга шериг дан-турган.

Ленино алаанга (Могилев область) дайынчы баштайгы тул ч у ш к и г а кир-ген. Аар балыглаткан. Будун кезер дээр, шуут ынавайа барган. Госпитальдан колдуу-таштарлыг дилеп үнгөн. Фронтуже дилээр — Сельм-же катал чорудупкан. Балы эткимей турар уеде Я. Дом-бровский аттыг 2-ги дивизияга харылдаачыларын белеткеп турган. Ол дивизиянын шериг-лери-биле кады Варшава хосталган.

— Селерин-биле кады тул тууд чоразар кымар ирги? — деп, Р. Кулиньский Валде-мар Беркустан айтты.

— Сержант Павел Малишев-ский-дир. Баз бирээи — оон

ДАШТЫКЫ БОЛУШКУННАР, ФАКТЫЛАР, ДЫҢНАДЫГЛАР

ДОРТ ХАРЫЛЗААЛЫГ

УЛАН-БАТОР. Моолдун төп болгаш соңу аймактарынын хай-хей ажил-агыйлары сай-ымалы ажилдар үлөтүр бү-дүрүгелери-биле дорт харыл-заалыг. Практиканын көргүс-кенин баулар алмга, холба-лыг бүдүрүгелерин ындыг харылзааы көдөз ажил-агый продукциянын бүдүрерин а-түрүгине, оон шымын бели-деринге, ол шымын улут доо-райларын болгаш үлөтүр төп-терин чер база мал ажилы-нын продукция-биле дан-дырарын экинжидеринге боттук эки салдарлыг.

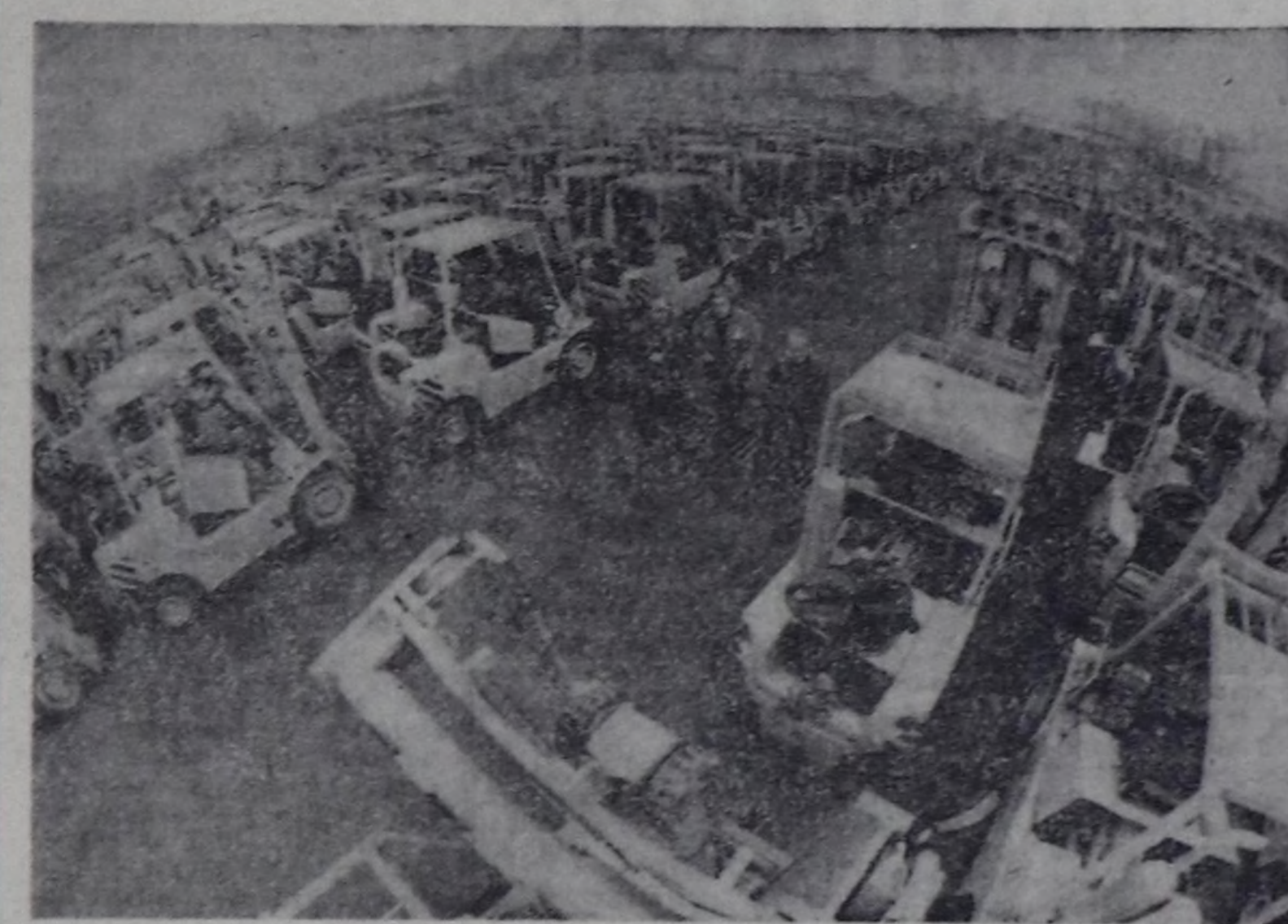
ССРЭ ДУЗАЛААН

ДЕЛИ. Индий-совет харыл-заалар дөңдүлүзүнүн төгү-зү — найрал болгаш кады ажилдажылга харылзаалары-нын төгүзү-дүс деп, Лондон-нун «Файншл таймс» солу-нун айттырларында харыл-лап тура, И. — аяны премьер-министр Раджив Ганди ме-делген. Индиянын Совет Эи-дели-биле кончук бажыг най-рал холбаштырган деп ин-дий казактык баштын оза-ла демделген. Индустриал-дыг баазанын тургузуп алм-да Индияга ССРЭ дузалаан болгаш эң берге уелдере ону дөткөп келген. Ону бели-биле үнелээр бис деп, Раджив Ган-ди демделген.

ПРОТОКОЛГА АТ САЛГАН

ПЕКИН. ССРЭ-ниң Дээди болгаш ортукмак тускай өө-редиле министрствозунуң база Кылат Улус Республиканын чырымышкын министрство-зунун аразында 1985—1986 өөредилге чылында кады

жылдажылга дугайында про-токолга ат салышкын Пе-кинге болган. 1—2 чыл ху-саада 200 кижн — санын сту-денттерин болгаш стажерла-рын солчурун ол протоколда кырген. ССРЭ-ниң Дээди болгаш ор-

Бур. Плавильте машина тудуун «Рекорд» каттыжышкыны — ЭДЧ шугу-м-биле мотокорлар бүдүрер талазы-биле эң улуг бүдүрүгө. Ында ынз-бүрү ажил-дарга ажилгаар 15 тонна чедир чүктүрчү болгаш машиналарын кымал турар. Бү-дүрүгенин конструкторлар коллективин амы уеде анги-агы хевирин бүдүрүгө-деринге тааржыр мотокорларын чаа моделдерин чогаалып кымал турар. 200—320 айт күштүг дилээ шимчекчилеринг, 20—40 тонна чүк көдүрер машиналарын бу-дүрүп үндүрерин төлөккөн.

«Рекордтун» продукциянын дыка хей кезин ССРЭ-же чоруттунуп турар. ЧУРУКТА: херекчилерге чорударына шуут белең продукция. В. САДЧИКОВТУН ФОТОЗУ.

КОМПАТИЯНЫН КЫЙГЫРЫ

ЛИМА. Чуртка апрель 14-те болуп бүтү-нннн согула-ларга чөөн үзөлдү күштерин чыгыс эи дээш, эилелде-жилте дээш боттарын ба-дылашкынын бээрине Пе-руунуң чоңул ол чуртун Ком-мунист партияны кыйгырган.

Перуун Компартиянын чыгыс эи дээш, эилелде-жилтеден президент албан-ду-жуга кылдылат чөөн үзөлдү күштеринин политиктиг коми-тетинин даргазы, Перуунуң на-ймыскалдын тергилдекези

ДАЙЫН БЕЛЕТКЕЛЕНГЕ

312 МИЛЛАРД 300 МИЛЛИОННУ

ВАШИНГТОН. Конгресстин чепсектиг күштер херектеринин талазы-биле сенат комитети келер саң-хы чылында шериг согуларга аажок хей

а энергетика министрство-зунуң аярулут программанын боттадырыш чорударына 7.7 миллард түңгү долларын тускайлаан.

Боо-чепсекти эилер бүдү-рерин Чер кырына уламчыла-рынга болгаш дүргөдөдөрине-даа, ындыг эилер бүдүрүш-

БОО-ЧЕПСЕК ЧОК КОСМОС ДЭЭШ

НЬЮ-ЙОРК. Космос делге-минге боо-чепсектерин эиле-рилдерин болдурбазы тай-быны деткиринин болгаш чаа дайын тыпты келерин кыжынын чайлаадыныг, космосту тайбын согуларга-га шингээди алыр дээш де-лейге кады ажилдажылга-га улам ыңай илг бээрини мырмалы эржежог чугула не-гелелеринин бирээи болуп турар. Космос делемин тай-бын согуларга ажилгаар талазы-биле комитеттин ин-диктиг адыкы кончук өр-күзүлгө алаан алеткелине ол чуртунуң таарыштыр уу комитетинин сессиязы Каттыш-кан Навидлар Организацияны штат-квартирандыга бо-дуп эркен. Космосту шуут тайбын согуларга ажил-лаар хандыр оруктарын бирээи болза, 1967 чылдын космос талазы-биле керээинге немелде протоколга ажиллап кылдыр болуп ийик, ол прото-кол космоска болгаш космос-таа Чере хамаарыштыр күштү ажилгаары хоруп бо-

куну космос делеминге шал-дырыг-даа администрация-нын бүтү ителсе-херекчелер комитетинин шилтерин-биле херек кырыла хандырылган. «Стратегтиг камгалаа инша-тываа» джирчүвени боттан, дырар талазы-биле ажилга 3.4 миллард чыгым долларын бер-ген. Ракетага уулар камгала-дын космоска баазалтылар элементтеринг кайгамчык улут системаны тургузарын ол «инициатива» көргөн.

ӨЛҮРҮКЧҮЛЕР БОЛГАШ ОЛАРНЫН КАМГАЛАКЧЫЛАРЫ

Совет Эвилелиниң башыны чыла шапканы уду Тилелге-нин 40 чылы чоңушуп оор. Совет улустун Ала-чурттуң Улуг дайынчыга эрсе-«Мадри-лыг чорук кижн төрөгөтүнүн төгүзүлгө адын үкүткер-биле бижиттинген. «Совет Эвиле-дине хамаарыштыр ол дайын хостакчы, чөптү дайын бол-ган» — деп, СЭП ТК-нын «1941—1945 чылдарын Ала-чурттуң Улуг дайынчыга совет улустун Тилелгезинин 40 чы-лын дугайында» доктаалын-да демделген. — Дайынны чыла шапканы совет улус болгаш оон Чепсекти Күш-терни Коммунист партиянын уурулгалы-биле социал-ист Тирэн чуртунуң хостала-ныч болгаш хамаарышпас чо-рууп, Октарын херези кам-галлап алган. Олар фашист Германияны болгаш оон эи-лелчилерин тилээрине, Евро-панын улустарын фашист куланышкынан хостарын-га, делегей шингизини камгалаарына шиптирине со-данышкыны кирген, бодунуң патриоту болгаш интерна-ционал хулаагызын алаарын-га хулаагызын алаарын-га келүүскен. Кижн төрө-гөтүнүн мурунга оларын камгалаа-даа аажок өндүр улуг ачы-хамызын ол.

Америк парлаанын бижээ-ни-биле алмга, АКШ-тын эр-ге-чагаргаларын кижн төрө-гөтө удуз кеминг үлгөйлестер кылган дыка хей гитлержи-лерин дайын соодаа чажырып камгалаан. Оларын «чамдык-тары ам-даа төп разведка эр-геленде ажилдашкан. Чүс-чүс мун кижилерин кыраарыга кыришкен бети дээр беш мун нацист кем-херек үлгө-дөдөрлери АКШ-та политиктиг хорталаап алган деп, «Вашинг-тон пост» солу меделген.

«Нацист чоразарын эжелде зоназында «аскыр-леге ко-казы» дээр орук-биле өскөр чорудуп турган» — деп, америк разведчик Дж. Милано чуга-лаан. Бис оларын даштыкы хевирин өскөрткөн, америк сол-даттар, бизнессменер кылдыр хевирин турдуусу. Ол элэн удуз операция турган. Олар өскөр чорур мурунда бис-тин бир илгелдег черикансе сургаалда эртин турган.

Алпыс даанда эртар таварты АКШ-тын тускай албан черле-ринин кылган ол «аскыр-леге ко-казы» Италияга чедирер. оон дайынны кем-херек үлгө-дөдөрлери Соңу болгаш Латин Америкаже далайлап чорудуп турган.

Сурагыл америк журналист Чарльз Хайем чокота чаа «Америк кас демлек» деп но-вомир килас дооскан, ылаа кич-кен хей салыг документтер-ден АКШ-тын коллегиянын кескинуеринин болгаш Ва-шингтонун өске-даа албан бузууң төлөөлөкчилерин нацист-биле харылзааларын илерет турар. Ындыг харыл-зааларын Германияга нацио-нал-социалист эрге-чагырга-га келгенде, 30 чылдарын эгезинде тургускан болгаш АКШ-че хей салыг гитлержи-лерин үндүрүр апарганда, дайын соңулуңи уеде улам-чылаан. Делегейин ийги дайын доогулган соода, Кат-тышкан Штаттарга дайынны

нацист кем-херек үлгөдөдөр-лери массалык-биле хорга-дып чажыры — АКШ-тын күштүг салдарлыг бөлүктөргө нацизмдин илгезинин тар-жыл илгезининин, ол ышкы-бык албан-дужаалдыг америк кижилерин гитлержи Гер-мания-биле база Каттыш-кан Штаттарын боюндаа фаши-ст-биле кады ажилдажылга-зын ачында болдурар ар-галык болган деп, Ч. Хайем бижип турар.

Реакциялыг америк бөлүктөр гитлержи-лерин коммунизмге удуз демиселге эилелчилер кылган алган болгаш оларын деткип турган. Оларын ТРЭ-ге, Пентагонга, илгезинин феде-ралдыг бюроууңга, казактык ведомстволарга, ол ышкы-бык «Хосталга», «Хоступ Европа» деп үргөдөкчи радиостанция-ларга «коммунизм-биле дем-исел» талазы-биле «конспират-тылар», «өмүлдөкчилер» кыл-дыр кырып калган.

Мылда хамаарыштыр алмга, «нацист салым-хуузу бир мөзү-лөш, «Штерн» деп барымы-гер-ман журналдын айтканы-би-ле алмга, ол американын тур-гудул хоругдаткан турган-ла. Совет Эвилелинине удуз үргө-дөкчи ажил чорударын панын чогааткан. 1947 чылда ол белик дужаалдыг эсэчи но-газактыг америк шериг сузу бурдуу чок деп көргөн. а 1948 чылдын эгезинде Скореин «америк разведка» школарын-ны бирээининг инструктор-лап ажилдап турар деп билди-не берген.

Бо уеде, фашист Германия-ны чылча шапканынын 40 чылдын буадууңи, делегей-нин калбак хей-линин АКШ-та болгаш өске-даа чурттарла кымалы чурттал чорур нацист кем-херек үлгөдөкчилеринге кеземче оонарын шиптирине негеп турар. Чизээ, ая-не араатангы нацист илгезин-тарынч бирээи Польша Мен-гелениң ады хей уаза адычалып

турар. Освенцим деп концент-рация лагеринге ол боду хууда 400 муң ажилг эр, херээжн кижилерин, уруларын газ ка-мераларында чоруткан болгаш өске муң-мун кижилерин эи-не араатангыр өсү-биле хили-чектеп турган. Ол нацист өмөлтү чылдарда Латин Аме-риканын ынз-бүрү чурттарын, га улус көргүзгөн.

«Лондон ногаандыгы» Кла-уд Барбье база чөптү шип-кекте оонажыр ужуруг деп, Франклин дөшпигелг хей-никтизи санал турар. Оон ду-гайын бижип тура, «Урналд» ая лиманш деп француз со-луи мында дээш: ол Нюрнберг прозесинин үзүндө-ле «америк разведка албан черлери-биле чоок харылзаалыг турган».

ГФР-де «хундүлгелдиг» В. Отто дээрэн Алены Рейн-де Тельнер хоройдаа тоор чүр-ок тамчыгыч чурттал оор, ол база чөптү шипкекте та-варжыр ужуруг. Ол Бухеи-валдыга 1944 чылдын август 17-де боолаан шаажылаттыр-гай, герман коммунистерин баштынчызы Эрнст Тельма-нын ханыга борашкан.

Өске-даа кем-херек үлгө-дөкчи муң-мун нацистер, олар кайла-даа туруп турар болза, кеземчелен чайлаас ужурултур. Чизээ, Дахау деп алым лагерин кижилерге араатангы дуружулгалар кыл-тып турган, оон соодаа АКШ-тын шериг-агаар күштеринин шипчилелер кылдыр медияны албанчыны ууруткучуу чедир өскө» Струткалда, дайын чылдарында чүс-чүс совет ки-жилерин уузкаан, оон соодаа ТРЭ-де эилеринге барып чыр-гал тыпкан Хазерс дээш иш-кыштар.

1943 чылдын октябрь 30-де ССРЭ-ниң АКШ-нын болгаш Велкобританиянын төлөөлөк-чилерин Москвага болгаш чөптөдү хуралдыг гитлержи-лерин үлгөдөкчи турары ара-таалыг чорутканы дээш олар-нын харымсалгызын ду-

гайында Декларацияга ат сал-дыганын сагындаалган. Ол документте мынаар айттыг-ган: гитлержи кем-херек үлгө-дөкчилерин «оларнын херек үлгөдөкчи турган черлеринче ко-рудал болгаш оларын күш-тө-күчүлөөшкө таварышкан улус-чонун суудага кирер».

«Эвилелчи күрүштер оларын (гитлержи кем-херек үлгөдөк-чилерин) бөмбүртөктөп дайы-лаа булдурууңа тып алгаш, чөптү шипкекте таварыш-ры-биле алаачыларга дамчылып бээр» деп байыладымы-биле болгаш шынчылыгы-биле Москва Декларацияны чар-лаан.

Ылангаш антигитлержи эви-лелди күрүшелери нацист кем-херек үлгөдөкчилерин кеземчелээр талазы-биле күлө-лөдөрлери боттарынга алган тур-ган. Ындыг болганда оларын камгалаа ара-биле аажырып хоргаалдаа алмга болу-ла Москва Декларацияны ышкы-делегей ужуру-дузалыг хойлу-дурм документини үрээи бо-луп турар, а мында АКШ-тын төлөөзи база ат салган болгай. Дайынны нацист кем-херек үлгөдөкчилерин дилеп тывар болгаш судче шиптирине деп бодунуң хүлэгенин АКШ-тын президентин Ф. Д. Рузвельт 1941 чылдын март 24-те албан бузууңи илгелеленин бадик-каан болган.

АКШ-тын тускай албан чер-лери күрүш департаментинин дорт киржилгези-биле дайын-нын нацист кем-херек үлгө-дөкчилерин ССРЭ-ге болгаш социализминин өске-даа чур-тарынга удуз шиптирине, үргөдөкчи ажил чорударына ажилгаар болгаш база боо-чепсектиң чаа системаларын чогаалып кылдыр талазы-биле программаларын боттадыры-гына кемчелеринин бодун сис-темазы ажилдап кылган бол-гаш ол буугаар хажылып турар. В. МАТЯШ.

(СЭТА)

Атомнуг болгаш водородтук боо-чепсекти хорудуу даш, бүтү-апон чөүлөдөкчи эгелдешкы-биле аярулут чепсекти бүрү-нү-биле уузкаары дээш кыйгырыгга ат сал-гыны инти-национал кампаниязы Япо-нияда чоруп турар. Ында муң-мун ажил-чынар болгаш албан-хаакчылар, чурттуг аймактар, херээжнере болгаш дайынга уулар организациларын кезигүүнери кыргып турар. Японияны чуртатчы чоңу

чер болганда кампанияны деткип турар. «Асахи» солуунуң айттырлары харым-ларга чоңуң 65 кууу аярулут дайынче чуртту хаара тууларына уурамын, дү-үрөдөдө эилеткен.

ЧУРУКТА: аярулут дайынга удуз кыгы-рыгга ат салышкыны Исокога порттук ажилчыларын чып тур.

Джапан пресс — СЭТА-нын фотоу.

3-кү арын 1985 ч. апрель 10.

